

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 123/2014-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészároša (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Alenou Zadákovou, Advokátska kancelária, Kováčska 32, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 171/06 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 171/06 p o r u š i l základné právo [REDAKOVANÉ], aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice I vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 171/06 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. ■■■■■ priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. ■■■■■ priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 508,99 € (slovom päťstoosem eur a deväťdesiatdeväť centov), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Aleny Zadákovej, Advokátska kancelária, Kováčska 32, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 123/2014-17 zo 7. marca 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť ■■■■■ (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalovaná“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 171/06 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sudcom spravodajcom bol pôvodne v danej veci sudca Ján Luby a vec bola prijatá na ďalšie konanie IV. senátom ústavného súdu. V zmysle ustanovení dodatku č. 1 k rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie od 1. marca 2014 do 28. februára 2015 (ďalej len „dodatok k rozvrhu práce“) boli veci predtým pridelené bývalým sudcom ústavného súdu Jánovi Auxtovi, Jurajovi Horváthovi a Jánovi Lubymu (ktorým skončilo funkčné obdobie) ako sudcom spravodajcom, a ktoré neboli do 4. júla 2014 skončené prijatím konečného

rozhodnutia pléna ústavného súdu alebo príslušného senátu ústavného súdu, prípadne odložením podania podľa § 23a zákona o ústavnom súde, s účinnosťou od 14. júla 2014 pridelené ostatným sudcom ústavného súdu. Predmetná sťažnosť bola pridelená sudcovi ústavného súdu Lajosovi Mészárosovi, ktorý je v súlade s rozvrhom práce členom II. senátu, a preto túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol II. senát ústavného súdu.

3. Sťažovateľka vo vzťahu k prijatej časti sťažnosti uvádza najmä tieto skutočnosti:

«V právnej veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod č. k. 12 C/171/2006 žalobcu: [REDAKOVANÉ], Košice, proti mne ako žalovanej sa žalobca domáha voči mne zľavy z kúpnej ceny, náhrady škody a ušlého zisku v sume 44 479,85 eur s 13 % úrokom z omeškania od 30. 10. 2004 až do zaplatenia, sumy 5 974,91 eur s 13 % úrokom z omeškania od 15. 2. 2005 až do zaplatenia a sumy 995,82 eur od 15. 2. 2005 za každý skončený mesiac a to až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku

Právnym titulom na vymáhanie vyššie uvedených nárokov je, podľa tvrdenia žalobcu, skutočnosť, že kúpnu zmluvou uzatvorenou dňa 29. 10. 2004 som mu ako predávajúca predala byt na [REDAKOVANÉ] so skrytými vadami.

Poznamenávam, že žalobca ako kupujúci odo mňa odkúpil predmetný byt po tom, ako sa oboznámil so stavom bytu a podľa jeho vlastného prehlásenia v písomnom vyhotovení kúpnej zmluvy odkúpil predmetné nehnuteľnosti tak ako stojí a ležia.

Žalobcom vymáhaná suma ku dnešnému dňu vysoko prevyšuje cenu, za ktorú som mu byt odpredala, keďže kúpna cena bola 102 901,- eur a žalobcom uplatnená suma k dnešnému dňu je 155 053,48 eur s príslušenstvom...

Podľa môjho názoru sa v danom prípade nejedná o fakticky zložitú vec nakoľko z dôkazu - kúpnej zmluvy zo dňa 29. 10. 2004 vyplýva v danom spore najpodstatnejšia vec a to, že žalobca /ktorý je advokátom/ vyhlásil, že sa oboznámil so stavom bytu a tento odkupuje tak, ako stojí a leží, t. j. so všetkými nedostatkami a vadami, ktoré mal. Žalobca ako osoba znalá práva, musel si byť vedomý toho, že kúpou veci „ako stojí a leží“ úplne akceptuje pri jej nadobúdaní aktuálny kvantitatívny a kvalitatívny stav, a preto platí rímska zásada *Caveat emptor* (nech si dá pozor ten, kto kupuje). Podľa ust. § 501 OZ platí, že ak sa

vec prenecháva ako stojí a leží, nezodpovedá scudziteľ za jeho vady, ibaže vec nemá vlastnosť, o ktorej scudziteľ vyhlásil, že ju má, alebo ktorú si nadobúdateľ vymienil.

Žiadna z väd, ktorú žalobca v žalobe uvádza, nie je skrytou vadou, a nakoľko sa jedná o nedostatky, ľahko zistiteľné bežnou ohliadkou, v žiadnom prípade sa nejedná o vady, ktoré by byt robili neupotrebitelným, resp. ktoré by bránili v jeho užívaní. Do dnešného dňa žalobca žiadnym kvalifikovaným spôsobom nepreukázal vady uvádzané v žalobe, a najmä, že si ich uplatnil v zákonom stanovenej lehote.

V záujme hospodárnosti konania mohol konajúci súd vyššie uvedené vyriešiť ako predbežnú otázku. Konajúci súd sa naopak, pustil do rozsiahleho dokazovania formou znaleckých posudkov, ktoré neprimerane zvyšujú náklady konania a dovoľm si tvrdiť, že sú pre základ nároku nepoužiteľné.

Vo veci konajúci súd nariadil znalecké dokazovanie:

1. Uznesením zo dňa 27. 5. 2008 na posúdenie statiky stavebných prác v byte a zodpovedanie iných otázok pribral do konania súdneho znalca [REDACTED], ktorý však nemal odbornosť na zodpovedanie otázky pod 2, 3, 4.

2. Uznesením zo dňa 29. 3. 2010 na posúdenie odborných otázok pribral ÚSI ŽU, Žilina z odboru Stavebníctvo, pričom toto uznesenie bolo zrušené v celom rozsahu a s odôvodnením, že znalcovi položené otázky neboli dostatočne špecifikované, resp. nespádajú do znaleckej činnosti, a teda súdny znalec ich nemôže vyhodnocovať.

3. Uznesením zo dňa 11. 4. 2012 na posúdenie odborných otázok, ktoré doteraz zodpovedané neboli.

V tejto súvislosti tiež poukážem na tú skutočnosť, že Okresný súd Uznesením zo dňa 11. 4. 2012 pod č. k. 12 C/171/2006-459 nariadil znalecké dokazovanie znalcom – Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, z odboru stavebníctvo a zároveň konajúci súd uložil výlučne mne ako žalovanej povinnosť zložiť zálohu na trovy znaleckého dokazovania v sume 300 €.

Voči tomuto uzneseniu som podala odvolanie dňa 3. 5. 2012 a to najmä s odôvodnením, že vykonanie tohto dôkazu je predovšetkým v záujme žalobcu, nakoľko tento má jednak osvedčiť, či sa na predanom byte vyskytli skryté vady a ak, aké sú náklady na ich odstránenie a zároveň som voči zneniu jednotlivých otázok uviedla svoje námietky.

Krajský súd vyššie citované uznesenie ako vecne správne potvrdil rozhodnutím zo dňa 7. júna 2012 bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom odôvodnil, prečo mnou uvedené odvolacie dôvody a námietky voči otázkam súdnoznaleckej organizácii nie sú dôvodné a obmedzil sa len na citáciu zákonných ustanovení OSP.

Považujem preto za nespravodlivé, aby som sa výlučne len ja podieľala na trovách znaleckého dokazovania a to dôkazov, ktoré spolu so žalobou mal predložiť žalobca.

Z pohľadu dispozičnej zásady sporového civilného konania považujem taktiež za neprípustné, aby vady žaloby spočívajúce v nedostatočnom vyjadrení žalobou uplatneného nároku, t. j. o aké skryté vady sa jednalo, nahrádzal svojou iniciatívou súd.

Podľa môjho názoru som takýmto postojom súdu stavaná do nerovného postavenia z pohľadu účastníka súdneho konania, ktorý by mal zrejme sám hľadať v žalobe žalobcom uplatnených nárokov vlastnú zodpovednosť, prípadne prijať procesnú iniciatívu súdu pri dokazovaní tak, aby sa za každú cenu predsa len nejaká vada na predanej veci našla. Je otázne, ako sa v tomto konaní bude uplatňovať zásada hospodárnosti konania premietnutá do opomenutia základných procesných povinností žalobcu spojených s podaním žaloby a jej obsahovými náležitosťami a listinnými dôkazmi.»

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ďalej uvádza, že:

«Aj napriek týmto skutočnostiam, kedy žalobcom uplatnený návrh je podľa môjho názoru nedôvodný, konajúci súd vyhovel návrhu žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia uznesením zo dňa 30. 7. 2010, ktoré bolo potvrdené Krajským súdom v Košiciach Uznesením zo dňa 4 Co/294/2010-370.

Vydaným predbežným opatrením mi konajúci súd zakázal akýmkoľvek spôsobom disponovať s mojím jediným majetkom a to domom na [REDAKOVANÉ] a to dokonca prenajímať jeho časť, a to až do 30 dní odo dňa vykonateľnosti rozsudku, ktorým sa návrhu vo veci samej vyhovel.

Konajúci prvostupňový súd tak vyhovel žalobcovi na môj úkor, že vlastne mi zakázal disponovať s nehnuteľnosťou až do času, kedy vyhovie samotnej žalobe na zaplatenie škody a ušlého zisku, akoby vôbec nerátal s tým, že žalobu môže aj zamietnuť, resp. aj v prípade zamietnutia žaloby budem mať zákaz nakladania s vecou doživotne.

Krajský súd uznesením zo dňa 29. 10. 2010 potvrdil predbežné opatrenie s tým, že zmenil lehotu pre zánik tohto opatrenia.

Nakoľko však považujem zákaz nakladať s vecou minimálne v časti práva na prenájom /v dome bývajú aj moji rodičia a mala som podnájomcu/ za neprimeraný zásah do práva na pokojné užívanie majetku, podaním zo dňa 16. 6. 2011 som konajúcemu súdu podala návrh na zrušenie predbežného opatrenia a to aspoň v jeho časti.

V tomto podaní som súdu dôkazom – uzatvorenou nájomnou zmluvou preukázala, že som mala možnosť a tri mesiace som aj časť nehnuteľnosti prenajímala za 400,- eur mesačne.

Od podania návrhu dňa 21. 6. 2011 súd o tomto návrhu nerozhodol, hoci o návrhu na zrušenie predbežného opatrenia by mali platiť primerané zákonné lehoty uvedené v ust. § 75 ods. 4 OSP.

Súdom vydané predbežné opatrenie preto považujem za neprimeraný zásah do môjho práva na pokojné užívanie majetku a nakoľko som mala preukázateľnú možnosť prenajať predmetnú nehnuteľnosť za 400 € mesačne, avšak vzhľadom na rozsah predbežného opatrenia som od prenajímania časti domu musela ustúpiť, vznikla mi tým škoda titulom ušlého zisku od 10/2010 až doteraz v sume 14 400,- eur.

Aj „vďaka“ tomuto predbežnému opatreniu a povinnosti zložiť sumu 300,- eur na znalecké dokazovanie som sa dostala do finančnej tiesne, a preto som podala dňa 6. 9. 2013 návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko predpokladám, že toto konanie ma ešte bude zatažovať finančne.

Konajúci súd ani o tomto mojom návrhu ku dnešnému dňu nerozhodol...

(...) V prejednávanej veci(...) konajúci súd bez zbytočného odkladu rozhoduje o návrhoch žalobcu a o niektorých mojich návrhoch ani v primeranej lehote, trovami konania na dokazovanie zatažuje iba mňa a v neposlednom rade pohľadávku žalobcu v sume asi 155 000,- eur zabezpečil obmedzením môjho dispozičného práva nakladať s nehnuteľnosťou v cene asi 400 000,- eur.»

Vzhľadom na uvedené relevantné skutočnosti vo vzťahu k prijatej časti sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. (...)

2. *Základné právo sťažovateľky [na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov] zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo [na prejednanie záležitosti v primeranej lehote] zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/171/2006 porušené bolo.*

3. (...)

4. *Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/171/2006 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.*

5. *Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 7 000 €, ktoré je jej Okresný súd Košice I povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu... do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“*

Okrem uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby jej ústavný súd priznal aj úhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 153/2014 z 1. októbra 2015 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 19. októbra 2015.

4.1 Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„(...) *Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] je v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/171/2006 žalovanou. Konanie, predmetom ktorého je návrh na zľavu z kúpnej ceny, návrh na náhradu škody a ušlého zisku sa začalo 27.10.2006.*

Vec bola zapísaná do oddelenia 12C a pridelená na rozhodnutie sudcovi Mgr. Gregušovi.

Žalobný návrh má 10 strán a k tomu žalobca doložil listinné dôkazy v rozsahu 136 strán. Predmetný spor je po skutkovej stránke zložitejší a svojou povahou náročnejší na dokazovanie. Rovnako zložitejším sa javí aj po právnej stránke, vzhľadom na formulovaný

žalobný petit, ktorý obsahuje nárok na zľavu z kúpnej ceny, náhradu škody a náhradu ušlého zisku.

Žalobca spolu s podanou žalobou si nesplnil poplatkovú povinnosť, urobil tak až na výzvu súdu dňa 23.5.2007. Pred zaplatením súdneho poplatku žalobca listom zo dňa 21.12.2006 oznámil súdu, že rokuje so žalovanou o uzavretí mimosúdnej dohody. (...)

Na základe(...) procesného postupu súdu som dospel k záveru, že súd vo veci koná plynule a bez prieťahov.

Dĺžku konania ovplyvnili výlučne samotní účastníci konania, ktorí sa viackrát nedostavili na nariadené pojednávanie a žiadali ho odročiť a tiež podávaním rôznych procesných návrhov, o ktorých museli súdy (všetkých stupňov) rozhodovať.

Ťažnosť [REDAKOVANÉ] hodnotím ako nedôvodnú.

Súhlasím, aby ústavný súd rozhodol o ťažnosti bez nariadenia verejného pojednávania.“

4.2 Právna zástupkyňa ťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu zaujala toto stanovisko:

„(...) K výzve konajúceho Ústavného súdu Slovenskej republiky uvádzam, že netrvám na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie a teda súhlasím, aby ústavný súd rozhodol o ťažnosti bez nariadenia verejného pojednávania.

K vyjadreniu Okresného súdu Košice I. uvádzam:

Trvám na tom, že prvostupňový súd v konaní, ktoré namietam v ťažnosti a ktoré doteraz nebolo právoplatne skončené, nekoná plynulo a bez zbytočných prieťahov.

Konanie začalo 27.10.2006 a ku dnešnému dňu nie je ukončené ani dokazovanie na súde prvého stupňa. Za porušenie môjho práva na spravodlivý proces vedený bez zbytočných prieťahov je nutné posudzovať nielen celkovú neprimerane dlhú dobu prejednávania veci /dnes už 9 ročný spor/, ale aj k dobe, po ktorú dochádzalo k prieťahom v zmysle nečinnosti súdu.

Konajúci súd odročoval pojednávania bez úkonov a napr. dokazovanie formou vypracovania znaleckého posudku nariadil až uznesením zo dňa 11.4.2012 a hoci podľa

uznesenia mal byť znalecký posudok vypracovaný do 90 dní, urgencia a uloženie pokuty pre nepredloženie znaleckého posudku bola až zo dňa 25.6.2015.

Aj z prehľadu úkonov, ktoré zaslal prvostupňový súd je zrejmé, že súd aj medzi pojednávaniami a úkonmi nekonal dlhšiu dobu, napr. bol nečinný po podaní návrhu dňa 27.10.2006 až do vyrubenia poplatkovej povinnosti, kedy žalobca poplatok uhradil až dňa 23.5.2007, pričom prvé pojednávanie bolo nariadené až 23.10.2007, t. j. po roku od podania návrhu.

Niektoré pojednávania boli odročované na neurčito, napr. dňa 11.3.2008 bez toho, aby súd vyzval žalobcu na predloženie relevantných dôkazov a ďalšie pojednávanie bolo až 29.5.2009.

Rovnako bolo pojednávanie odročené na neurčito dňa 26.1.2010 a nariadené až 11.4.2012.

Prvostupňový súd ku dnešnému dňu nerozhodol o mojom návrhu na zrušenie predbežného opatrenia, ktoré nariadil uznesením zo dňa 30.7.2000 a ktorý som súdu podala dňa 21.6.2011.

Rovnako ku dnešnému dňu nerozhodol o mojom návrhu zo dňa 6.9.2013 na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

V ostatnom poukazujem na svoje písomné podanie zo dňa 6.11.2013 a trvám na tom, že postupom Okresného súdu Košice I boli porušené moje práva zaručené v(...) čl. 48 ods. 2(...) Ústavy Slovenskej republiky.“

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12 C 171/06:

Dňa 27. októbra 2006 bol okresnému súdu doručený žalobný návrh [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) proti sťažovateľke „o zľavu z kúpnej ceny, náhradu škody a ušlého zisku“.

Dňa 10. apríla 2007 okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 6. jún 2007 okresný súd uznesením vyzval žalobcu oznámiť, či súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 14. júna 2007 súd odoslal účastníkom konania výzvy a poučenia podľa § 114 Občianskeho súdneho poriadku.

Dňa 25. júla 2007 sťažovateľka doručila súdu svoje písomné vyjadrenie k žalobe.

Dňa 7. septembra 2007 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 23. október 2007, ktoré bolo pre ospravedlnenú neúčast sťažovateľky a predvolaného svedka odročené na 18. január 2008.

Dňa 17. januára 2008 právny zástupca sťažovateľky doručil súdu žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu jej dočasnej práceneschopnosti. Pojednávanie nariadené na 18. januára 2008 tak bolo bez prerokovania veci odročené na 11. marec 2008.

Dňa 11. marca 2008 na pojednávaní bol vypočutý predvolaný svedok a pojednávanie bolo odročené na neurčito na účely nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 27. mája 2008 okresný súd uznesením č. k. 12 C 171/06-212 nariadil znalecké dokazovanie z odboru stavebníctva [REDAKOVANÉ], pričom lehotu na vypracovanie znaleckého posudku určil na 60 dní od doručenia súdneho spisu.

Dňa 30. júna 2008 ustanovený súdny znalec podaním z 29. júna 2008 požiadal o zaplatenie preddavku na znalečné a súčasne upozornil súd, že nie je oprávnený podať znalecký posudok na položené otázky 2, 3 a 4.

Dňa 10. júla 2008 okresný súd uznesením zmenil tretí odsek uznesenia okresného súdu z 27. mája 2008.

Dňa 11. novembra 2008 okresný súd prírpisom urgoval predloženie znaleckého posudku, pričom ustanovený znalec podaním z 25. novembra 2008 požiadal o predĺženie lehoty na jeho vypracovanie.

Dňa 5. decembra 2008 znalec doručil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok č. 21/2008.

Dňa 6. apríla 2009 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. máj 2009.

Dňa 22. mája 2009 sťažovateľka doručila súdu žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu účasti na služobnej ceste mimo územia Slovenskej republiky. Pojednávanie nariadené na 29. máj 2009 bolo bez prerokovania veci odročené na 17. júl 2009. Pojednávanie nariadené na 17. júl 2009 bolo na žiadosť žalobcu preročené na 29. september 2009.

Dňa 28. septembra 2009 bolo súdu doručené oznámenie [REDAKOVANÉ], že prevzala zastupovanie žalovanej a z dôvodu nedostatku času na prípravu požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 29. september 2009. Pojednávanie nariadené na 29. september 2009 bolo bez prerokovania veci odročené na 24. november 2009. Pojednávanie nariadené na 24. november 2009 bolo bez prerokovania veci z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľky odročené na 26. január 2010.

Dňa 26. januára 2010 bolo pojednávanie odročené na účely nariadenia znaleckého dokazovania na neurčito.

Dňa 29. marca 2010 okresný súd uznesením č. k. 12 C 171/06-309 nariadil znalecké dokazovanie Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline z odboru stavebníctva, pričom lehotu na predloženie znaleckého posudku určil na 60 dní po doručení súdneho spisu.

Dňa 19. apríla 2010 ustanovený znalecký ústav podaním doručeným okresnému súdu 26. apríla 2010 oznámil, že z kapacitných dôvodov nemôže znalecký posudok vypracovať a že väčšina položených otázok nespadá do znaleckej činnosti ústavu.

Dňa 7. júla 2010 okresný súd uznesením zrušil uznesenie okresného súdu z 29. marca 2010.

Dňa 15. júla 2010 žalobca doručil súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Uznesením č. k. 12 C 171/06-333 z 30. júla 2010 súd nariadil predbežné opatrenie a zakázal

sťažovateľke nakladať so spornými nehnuteľnosťami. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie.

Dňa 8. októbra 2010 bol spis s opravným prostriedkom predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu, okrem výroku o určení trvania predbežného opatrenia.

Dňa 9. novembra 2010 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 24. novembra 2010 okresný súd nariadil vo veci termín pojednávania na 11. január 2011.

Dňa 22. decembra 2010 bolo okresnému súdu doručené dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu z 29. októbra 2010.

Dňa 11. januára 2011 boli na pojednávaní vypočutí predvolaní svedkovia, pričom okresný súd odročil pojednávanie na neurčito na účely predloženia súdneho spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky.

Dňa 4. apríla 2011 po zaplatení súdneho poplatku za dovolanie a doplnení zápisnice z 11. januára 2011 bol najvyššiemu súdu predložený súdny spis na rozhodnutie o dovolaní.

Dňa 14. apríla 2011 najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 59/2011 konanie o dovolaní zastavil, pretože ho sťažovateľka vzala späť.

Dňa 20. apríla 2011 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 11. apríla 2012 okresný súd uznesením č. k. 12 C 171/06-459 nariadil znalecké dokazovanie Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, aby v lehote 90 dní od doručenia súdneho spisu predložil požadovaný znalecký posudok. Súd uznesením uložil sťažovateľke zložiť zálohu na trovy znaleckého dokazovania. Proti tomuto uzneseniu, čo do výroku o povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu podala odvolanie žalovaná.

Dňa 16. mája 2012 bol spis predložený na rozhodnutie krajskému súdu, aby rozhodol o opravnom prostriedku sťažovateľky.

Dňa 7. júna 2012 krajský súd uznesenie okresného súdu z 11. apríla 2012 potvrdil.

Dňa 12. júna 2012 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 2. augusta 2012 sťažovateľka zložila zálohu na znalecké dokazovanie.

Dňa 5. septembra 2012 sťažovateľka podala návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 14. februára 2013 okresný súd písomne urgoval predloženie znaleckého posudku.

Dňa 10. mája 2013 Ústav súdneho inžinierstva Žilina písomne oznámil súdu, že reálna lehota na vypracovanie znaleckého posudku je 24 mesiacov od predloženia súdneho spisu.

Dňa 17. júla 2015 znalecký ústav po dvoch urgenciách a uložení poriadkovej pokuty doručil znalecký posudok č. 191/2015.

Dňa 9. septembra 2015 okresný súd uznesením č. k. 12 C 171/06-604 rozhodol o odmene za podaný znalecký posudok.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o zľavu z kúpnej ceny, náhradu škody a ušlého zisku“ vedenom pod sp. zn.

12 C 171/06 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd na tomto mieste poukazuje na to, že predmet tohto konania pred ústavným súdom bol vymedzený jeho uznesením č. k. IV. ÚS 123/2014-17 zo 7. marca 2014, teda predmetom tohto konania je sťažnosť len v prijatej časti podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto ústavný súd na námietky a argumentáciu sťažovateľky, ktoré sa týkajú „neprijatej“ časti jej sťažnosti, neprihliadol (napr. vo vzťahu k čl. 20 ods. 1 ústavy).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní je po skutkovej stránke nepochybne zložitejšie, táto skutková zložitosť v okolnostiach danej veci vyplýva z potreby vykonania znaleckého dokazovania. Napriek tomu zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub zložitosti veci, na túto okolnosť nemohol neprihliadať pri určení primeraného zadosťučinenia. Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevyomykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci treba poukázať predovšetkým na to, že, ako to z chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva (pozri bod II tohto nálezu), k predĺženiu napadnutého konania prispela aj samotná sťažovateľka najmä tým, že sa nezúčastnila (aj keď sa viackrát ospravedlnila) na pojednávaniach nariadených na 23. október 2007, 18. január 2008, 29. máj 2009, 29. september 2009 a 24. november 2009, ktoré musel okresný súd odročiť. Na uvedené správanie sťažovateľky ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že trvanie napadnutého konania na súde prvého stupňa už takmer 9 rokov bez meritórneho rozhodnutia je už samo osebe neprimerané. Okresný súd bol však v danej veci jeden rok aj nečinný (od 20. apríla 2011 do 11. apríla 2012) a najmä bol v tejto veci opakovane neefektívne činný.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústreďená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Okrem uvedenej nečinnosti možno dospieť k záveru, že okresný súd bol v danej veci aj neefektívne činný, najmä v súvislosti so znaleckým dokazovaním.

Prvýkrát okresný súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením z 27. mája 2008 a keďže znalec podaním z 29. júna 2008 okrem iného upozornil, že nie je oprávnený podať znalecký posudok na položené otázky 2, 3 a 4, okresný súd musel uznesením z 10. júla 2008 na uvedené reagovať, čo neprispelo k plynulému priebehu znaleckého dokazovania.

Neefektívnosť postupu okresného súdu pri znaleckom dokazovaní sa predovšetkým prejavila v súvislosti s uznesením z 29. marca 2010, ktorým bolo nariadené znalecké dokazovanie „*znalcom Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline*“. Úlohou tohto znalca z odboru stavebníctva bolo podať písomne znalecký posudok v troch vyhotoveniach v lehote 60 dní po doručení súdneho spisu. Ustanovený znalec podaním doručeným okresnému súdu 26. apríla 2010 oznámil, že z kapacitných dôvodov nemôže znalecký posudok vypracovať, a ďalej konštatoval, že väčšina položených otázok nespadá do jeho znaleckej činnosti. Na základe uvedeného okresný súd uznesením zrušil svoje uznesenie z 29. marca 2010, aby po uplynutí viac ako jedného roka uznesením z 11. apríla 2012 na vypracovanie znaleckého posudku ustanovil opätovne toho istého znalca (Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline).

Ústavný súd uvedený postup okresného súdu hodnotí ako neefektívny, majúci za následok spomalenie priebehu napadnutého konania, inak povedané, okresný súd nepostupoval pri nariaďovaní znaleckého dokazovania dôsledne a najmä vopred nekonzultoval objektívnu možnosť podania posudku, čím v konaní vznikli zbytočné prieťahy.

V súvislosti a uvedeným ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 Občianskeho súdneho poriadku), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (napr. IV. ÚS 279/08, IV. ÚS 327/2013).

Ústavný súd v súvislosti s prieťahmi v napadnutom konaní napokon konštatuje, že na ťarchu okresného súdu je taktiež potrebné pripísať skutočnosť, že nijakým spôsobom

nereagoval na oznámenie ustanoveného znalca z 10. mája 2013, keď oznámil, že reálna lehota na vypracovanie znaleckého posudku je 24 mesiacov od predloženia súdneho spisu, pričom lehota na vypracovanie a predloženie znaleckého posudku vyplývajúca z uznesenia okresného súdu z 11. apríla 2012 bola stanovená na 90 dní od doručenia spisu (súdny spis bol znalcovi okresným súdom odoslaný 2. augusta 2012).

Na farchu okresného súdu je podľa názoru ústavného súdu potrebné pripísať tiež skutočnosť, že na návrh sťažovateľky na oslobodenie od súdnych poplatkov z 5. septembra 2012 okresný súd procesne dosiať vôbec nereagoval a nerozhodol ani o návrhu sťažovateľky z 21. júna 2011 na zrušenie predbežného opatrenia.

Uvedená nečinnosť alebo neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne 2,5 roka súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, resp. k neefektívnej činnosti, a teda k zbytočným prieťahom pritom nedošlo iba v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale najmä v dôsledku postupu súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti, bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 7 000 € najmä s odôvodnením, že „(...) *pri určení finančného zadosťučinenia je nutné prihliadať k celkovej dobe, po ktorú konanie trvá*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, vzhľadom aj na doterajšiu neobvyklú dĺžku napadnutého konania na súde prvého stupňa bez meritórneho rozhodnutia považuje za primerané vo výške 2 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na správanie sťažovateľky v posudzovanom konaní (pozri bod III/2 tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 9. októbra 2013, podanie sťažnosti zo 6. novembra 2013) a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu 19. októbra 2015. Za dva úkony vykonané v roku 2013 patrí odmena v sume dvakrát po 130,16 € a režijný paušál dvakrát po 7,81 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 € a režijný paušál 8,39 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 424,16 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 84,83 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 508,99 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015